

หลักเกณฑ์ วิธีการ การจัดสรรอัตราพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานการจัดสรรอัตราพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ จะใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา ประกาศและข้อบังคับสภาวิชาชีพต่าง ๆ หลักเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

1 หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน

หลักเกณฑ์การปฏิบัติงานในการอนุมัติจัดสรรอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ ใช้การวิเคราะห์กระบวนการและเวลาที่ใช้ (Full Time Equivalent : FTE) เป็นการนำข้อมูลเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการจริงเพื่อวิเคราะห์ปริมาณงานต่อบุคคลจริง ซึ่งในกรณีส่วนงานจะใช้วิเคราะห์จำนวนนักศึกษาเต็มเวลา (Full Time Equivalent : FTE) โดยจะใช้เกณฑ์ ข้อบังคับ และประกาศที่ใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติใน 3 เกณฑ์หลักดังต่อไปนี้

1.1 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565

1.2 หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา ประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557

1.3 ประกาศและข้อบังคับสภาวิชาชีพต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองหลักสูตรและสถาบัน

ซึ่งทั้ง 3 หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 กำหนดความหมายของคำว่า อาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำหลักสูตร คุณวุฒิที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์พิเศษ การตกลงร่วมผลิต องค์กรภายนอก และประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

อาจารย์ประจำ หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ และตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้นตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด หรือบุคคลในองค์กรภายนอกที่มีการตกลงร่วมผลิต ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามพันธกิจของการอุดมศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

สำหรับอาจารย์ประจำที่สถาบันอุดมศึกษารับเข้าใหม่ตั้งแต่เกณฑ์มาตรฐานนี้เริ่มใช้บังคับต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรที่สภาสถาบันอุดมศึกษาเห็นชอบหรืออนุมัติ มีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน

คุณวุฒิที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร หมายถึง คุณวุฒิที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสาขาวิชา หากสาขาวิชาใดยังไม่มีประกาศมาตรฐานสาขาวิชา หรือประกาศมาตรฐานสาขาวิชาไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ให้ หมายถึงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรือวิชาชีพของหลักสูตร หรือคุณวุฒิอื่นแต่มีประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นที่ประจักษ์ที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในหลักสูตรสาขานั้นบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาได้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยการพิจารณาคุณวุฒิที่สัมพันธ์กันให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษา

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นหลักสูตรพหุวิทยาการหรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่งหลักสูตร ในกรณีนี้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

อาจารย์พิเศษ หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

การตกลงร่วมผลิต หมายถึง การทำข้อตกลงร่วมมือกันอย่างเป็นทางการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร โดยผ่านความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรภายนอกนั้น ๆ

องค์กรภายนอก หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในหรือต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยราชการระดับกรมหรือเทียบเท่าหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรมหาชน หรือบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

หากเป็นบริษัทเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องแสดงศักยภาพและความพร้อมในการร่วมผลิตบัณฑิตของบริษัทดังกล่าว และต้องให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

ประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ หมายถึง การทำงานร่วมกับสถานประกอบการโดยมีหลักฐานรับรองผลการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์กับสถานประกอบการ หรือหลักฐานรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือมีผลงานทางวิชาการประเภทการพัฒนาเทคโนโลยี หรือผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเผยแพร่มาแล้ว

จำนวนคุณวุฒิ และคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนของหลักสูตรระดับต่าง ๆ มีดังนี้

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	อาจารย์ประจำหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน
<p>ระดับปริญญาตรี</p> <p>อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับ อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน อย่างน้อย 5 คน</p> <p>กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับ องค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ ประจำ หลักสูตร จาก สถาบันอุดมศึกษาเจ้าของหลักสูตร นั้นเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรอย่างน้อย 3 คน</p> <p>กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอก มากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับ สาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า วิชาเอกละ 3 คน</p> <p>กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถ สรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรครบตามจำนวน ทาง สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวน และ คุณ วุฒิ ของ อ า จ า ร ย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้ คณะกรรมการการอุดมศึกษา พิจารณาเป็นรายกรณี</p>	<p>อาจารย์ประจำหลักสูตร มี คุณ วุฒิ ชั้น ต่ำ ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วย ศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทาง วิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของ การศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็น ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการ เผยแพร่ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน การพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรง ตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง</p> <p>กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับ องค์กร ภาย นอก ที่ ไม่ ไช่ สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคล ที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการ ยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท และ ผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิ ชั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่ตรง หรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของ หลักสูตรและมีประสบการณ์การ ทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการ ทำงานประเภทเดียวกันอย่าง ต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี</p>	<p>อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิ ชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมี ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ใน สาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์ กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่ สอน</p> <p>กรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มี คุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและ ทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 จะประกาศใช้ให้สามารถ ทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้</p> <p>สำหรับหลักสูตรที่มีการตกลงร่วม ผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่ สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคล ที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการ ยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท แต่ต้องมี คุณ วุฒิ ชั้น ต่ำ ป ร อ ยุ ท ร ี หรือ เทียบเท่าและมีประสบการณ์การ ทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการ ทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่อง มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี</p> <p>กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิ ตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ</p>

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	อาจารย์ประจำหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน
		<p>ประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนานักศึกษา ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ด้วย</p>
ปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)		
<p>อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มี คุณ ุ ฒิ แ ละ ะ คุณ สม บั ติ เช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน</p> <p>กรณีของหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 ใน 5 คน ต้องมีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ</p> <p>กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากสถาบันอุดมศึกษาเจ้าของหลักสูตรนั้นเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 3 คน</p>	<p>อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 เรื่อง ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง</p> <p>กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท และผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิ</p>	<p>อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน</p> <p>กรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 จะประกาศใช้ ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้</p> <p>สำหรับหลักสูตรที่มีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท แต่ต้องมี</p>

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	อาจารย์ประจำหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน
<p>กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน และต้องมีสัดส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ 1 ใน 3</p> <p>กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวนสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนั้นให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นกรณี</p>	<p>ขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี</p>	<p>คุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี</p> <p>กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนา นักศึกษาตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ด้วย</p>

1.2 หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา ประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557

ตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 จัดทำโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาและคณะกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 1.4 จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำ ด้วยปัจจัยสำคัญประการหนึ่งสำหรับการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ สัดส่วนของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่จะต้องสอดคล้องกับศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชาและลักษณะการเรียนการสอน รวมทั้งมีความเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนต่าง ๆ เช่น การวางแผนอัตรากำลัง ภาระงานอาจารย์ เป้าหมายการผลิตบัณฑิต ดังนั้น คณะจึงควรมีจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงานจริงไม่เกินจำนวนเหมาะสมโดยมีการกำหนดสัดส่วนจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาต่ออาจารย์ประจำจำแนกตามกลุ่มสาขา ดังนี้

ตารางที่ 1 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาต่ออาจารย์ประจำตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 จำแนกตามกลุ่มสาขา

กลุ่มสาขา	สัดส่วนจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาต่ออาจารย์ประจำ
1. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	8 : 1
- แพทยศาสตร์	4 : 1
- พยาบาลศาสตร์	6 : 1
2. วิทยาศาสตร์กายภาพ	20 : 1
3. วิศวกรรมศาสตร์	20 : 1
4. สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง	8 : 1
5. เกษตร ป่าไม้ และประมง	20 : 1
6. บริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ บัญชี การจัดการ การท่องเที่ยว	25 : 1
7. นิติศาสตร์	50 : 1
8. ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์	30 : 1
9. ศิลปกรรมศาสตร์ ทัศนศิลป์และประยุกต์ศิลป์	8 : 1
10. สังคมศาสตร์ / มนุษยศาสตร์	25 : 1

1.3 ประกาศและข้อบังคับสภาวิชาชีพต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองหลักสูตรและสถาบัน ประกอบด้วย

1. ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับวิชาชีพ พ.ศ.2562

ข้อ 24 สถาบันการศึกษาต้องจัดอัตราส่วนและสัดส่วนวุฒิการศึกษาของอาจารย์ประจำ ดังนี้

ข้อ 24.1 อัตราส่วนของอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (Full Time Equivalence Student : FTES) ไม่เกิน 1 : 6 กรณีสถาบันการศึกษาใหม่ อัตราส่วนของอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาไม่เกิน 1 : 8

ข้อ 24.2 อัตราส่วนอาจารย์ประจำหรือพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ผู้สอนภาคปฏิบัติต่อนักศึกษาการสอนภาคปฏิบัติสามารถให้พยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ผู้สอนภาคปฏิบัติมีจำนวนไม่มากกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนอาจารย์ประจำที่ต้องการแต่ละรายวิชา

(1) อัตราส่วนของอาจารย์ประจำ หรือ พยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ผู้สอนภาคปฏิบัติ ที่ไม่ปฏิบัติงานประจำในขณะที่สอนภาคปฏิบัติต่อนักศึกษา ไม่เกิน 1 : 8

(2) อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ผู้สอนภาคปฏิบัติ ในขณะที่ปฏิบัติงาน ประจำต่อนักศึกษา ไม่เกิน 1 : 4

2. ประกาศแพทยสภาที่ 73/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขอเปิดดำเนินการหลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิต และรับรองสถาบันผลิตแพทย์ (สำหรับสถาบันเปิดดำเนินการใหม่)

อาจารย์ประจำ ให้ใช้อัตราส่วนอาจารย์ : นักศึกษา = 1 : 4 เป็นเกณฑ์เฉลี่ยสำหรับจำนวนอาจารย์ และนักศึกษาทุกชั้นปีตลอดหลักสูตร สำหรับการเรียนการสอนบางส่วนของหลักสูตรหรือบางรายวิชา ซึ่งต้องการการสอนและการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จะต้องจัดให้มีจำนวนอาจารย์ผู้สอนเพียงพอต่อการเรียน การสอนในส่วนนั้น ๆ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีอย่างน้อย 5 คน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ สกอ. และอาจมาจากสถาบันร่วม ผลิตได้ไม่เกิน 2 คน (ถ้ามี)

อาจารย์ประจำหลักสูตรมีมากกว่าหรือเท่ากับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และควรเป็นอาจารย์จาก สถาบันร่วมผลิต (กรณีที่มีสถาบันร่วมผลิต)

3. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2560

ข้อ 12 คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

ข้อ 12.2 อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สภาการแพทย์แผนไทย กำหนด

ข้อ 12.2.1 การจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของหลักสูตร กำหนดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ดังนี้ อาจารย์ 1 คน ต่อ นักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าไม่เกิน 8 คน

ข้อ 12.2.2 การฝึกปฏิบัติการ กำหนดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ดังนี้ อาจารย์ 1 คน ต่อ นักศึกษาไม่เกิน 8 คน

ข้อ 12.2.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดสัดส่วนอาจารย์หรือผู้สอนต่อนักศึกษา ดังนี้ อาจารย์หรือผู้สอน 1 คน ต่อนักศึกษาไม่เกิน 4 คน

4. ประกาศสภาเทคนิคการแพทย์ ว่าด้วยเกณฑ์การรับรองหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคนิคการแพทย์) และเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษา พ.ศ.2559 ในหมวดอาจารย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการ พิจารณานุมัติอัตราค่าจ้าง ดังนี้

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคนิคการแพทย์) หมายถึง อาจารย์ประจำ หลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่วางแผน การควบคุม

คุณภาพ การติดตามประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา (โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นพบวิทยากรหรือสหวิทยากร ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบได้อีกหนึ่งหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถเข้าได้ไม่เกิน 2 คน) มีจำนวนอย่างน้อย 5 คน ครอบคลุม 5 แขนง หรือกลุ่มวิชาหลักทางเทคนิค การแพทย์ที่เปิดสอนในหลักสูตรได้ครบถ้วน (แขนงหรือกลุ่มวิชาละไม่น้อยกว่า 1 คน) ได้แก่

- 1) เคมีคลินิก
- 2) โลหิตวิทยาและจุลทรรศน์ศาสตร์คลินิกและปรสิตวิทยา
- 3) จุลชีววิทยาคลินิก
- 4) ภูมิคุ้มกันวิทยา
- 5) วิทยาศาสตร์การบริการโลหิต

เกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาที่เปิดดำเนินการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคนิคการแพทย์) ที่มีการปรับปรุงหลักสูตร (สถาบันเก่า) และสถาบันใหม่ที่มีผลการสอบขึ้นทะเบียน สถาบันที่ขอการรับรองจะต้องมีคุณสมบัติในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติอัตรากำลัง ได้แก่ องค์ประกอบ 1.1 การผลิตบัณฑิต ตามตัวบ่งชี้ 1.1.3 อัตราส่วนอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1:8

5. ประกาศสภาพภาพบำบัด เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานการรับรองสถาบันการศึกษาระดับปริญญาวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ.2561

ข้อ 18.4 สถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีอาจารย์กายภาพบำบัดประจำหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คนต่อหนึ่งหลักสูตร

ข้อ 23 สถาบันการศึกษาต้องจัดอัตราส่วนและสัดส่วนวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร ดังนี้

ข้อ 23.1 อัตราส่วนจำนวนอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลาต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าไม่เกิน 1 ต่อ 8

ข้อ 23.2 อัตราส่วนจำนวนอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลาหรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลาและผู้ช่วยสอนภาคปฏิบัติซึ่งทำการสอนภาคปฏิบัติต่อจำนวนนักศึกษาในการสอนแต่ละรายวิชาของภาคปฏิบัติไม่เกิน 1 ต่อ 14

ข้อ 23.3 อัตราส่วนจำนวนอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลาในการสอนฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกกายภาพบำบัดหรือ การฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาไม่เกิน 1 ต่อ 6

ข้อ 23.4 สัดส่วนวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรจะต้องมีระดับปริญญาเอก หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไปมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20 ของจำนวนอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลาทั้งหมดของสถาบันการศึกษา

ข้อ 24 สถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเต็มเวลา ครอบคลุมสาขาวิชา กายภาพบำบัดหลัก ประกอบด้วย สาขาวิชากายภาพบำบัดระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง สาขาวิชากายภาพบำบัดระบบประสาท สาขาวิชากายภาพบำบัดระบบการไหลเวียนเลือดและการหายใจ และสาขาวิชากายภาพบำบัดทาง พัฒนาการการเคลื่อนไหวและภาวะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในเด็กเป็นอย่างน้อย

6. ประกาศสภาเภสัชกรรมที่ 66/2561 เรื่อง ปรับปรุงแบบประเมินเพื่อรับรองสถาบันผลิตบัณฑิต ทางเภสัชศาสตร์ สภาเภสัชกรรม และแบบประเมิน เพื่อรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์สภาเภสัชกรรม กำหนดปัจจัยและข้อกำหนดสำหรับการประเมิน ในส่วนของปัจจัยที่ 2 ข้อ 2.2.1 จำนวนอาจารย์ประจำ เต็มเวลาต่อนักศึกษา (คำนวณตามค่า Full Time Equivalent Student : FTES) สำหรับการเรียนการสอน รายวิชาที่คณะเปิดสอนในหมวดวิชาชีพ และรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพที่เปิดสอนเอง (โดยคำนวณทั้งหลักสูตร) มี สัดส่วนไม่มากกว่า 1 ต่อ 8 โดยให้นับรวมอาจารย์/เภสัชกร/ผู้สอนนักศึกษาที่สังกัดคณะเภสัชศาสตร์ และมี หลักฐานการสอนนักศึกษาเป็นประจำชัดเจน

7. ประกาศทันตแพทยสภา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาเห็นชอบหลักสูตรทันตแพทยศาสตร บัณฑิต และการรับรองสถาบันการศึกษาทันตแพทยศาสตร์ ตามตัวบ่งชี้ที่ 7 อัตราส่วนจำนวนอาจารย์ประจำ ต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (เกณฑ์สำคัญ) ตามเกณฑ์มาตรฐานอัตราส่วนจำนวนอาจารย์ประจำเต็มเวลาต่อ นักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าไม่เกิน 1 ต่อ 8

8. ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรในการประกอบ วิชาชีพวิศวกรรมควบคุม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561 ข้อ 10 ประธานหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และ อาจารย์ผู้สอน โดยมีอัตราส่วนระหว่างอาจารย์ประจำที่นำมาคิดสัดส่วนต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งคนต่อนักศึกษาเต็ม เวลาตั้งแต่ระดับชั้นปีที่สองขึ้นไปจำนวนยี่สิบคน

9. ระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจสอบและรับรองปริญญา ระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ในสาขาสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2553 ข้อ 9 คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาที่ ขอรับรองจากสภาสถาปนิก ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติ ดังนี้

(1) อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีอาจารย์ประจำตลอดเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมี คุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน ทั้งนี้ ต้องมีอาจารย์เป็นผู้มีใบอนุญาตประกอบ อาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในสาขาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 1 คน และอาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรจะเป็น อาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้

(2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องประกอบด้วย ประธานหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรอีก ไม่น้อยกว่า 2 คน ซึ่งต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทในสาขาสถาปัตยกรรมที่สภาสถาปนิกรับรอง ทั้งนี้คุณวุฒิ ปริญญาโทหรือปริญญาตรีอย่างใดอย่างหนึ่งต้องเป็นคุณวุฒิตรงสาขาวิชาที่เปิดสอน

(3) อาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทในสาขา สถาปัตยกรรม หรือ มีคุณวุฒิปริญญาตรีในสาขาสถาปัตยกรรมและมีประสบการณ์ในการทำงานหรือการสอน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2 วิธีการปฏิบัติงาน

2.1 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และภารกิจองค์กร (Strategic objective) เป็นการวิเคราะห์ อัตรากำลังเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางของอนาคต โดยวิเคราะห์จากยุทธศาสตร์และภารกิจของมหาวิทยาลัย ตลอดจนภาระงานที่จะดำเนินการเพิ่มในอนาคตว่าตรงตามภารกิจและพันธกิจของมหาวิทยาลัยหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำการวิเคราะห์องค์ประกอบอื่น เช่น การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ รวมไปถึงการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แผนการรับนักศึกษาเพื่อใช้ประกอบการ พิจารณานุมัติอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ในเรื่องของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ยกตัวอย่างเช่นกรณีคณะเภสัชศาสตร์ การกำหนดจำนวนนักศึกษาที่จะรับได้จริงแต่ละปีการศึกษา จะต้องสอดคล้องกับแผนการรับนักศึกษาที่กำหนดไว้เป็นแผนระยะยาว หากจะมีการรับเกินกว่าแผนที่กำหนดไว้ จะต้องแสดงให้เห็นว่ามีอาจารย์ และทรัพยากรเพียงพอแก่การดำเนินการอย่างชัดเจน ทั้งนี้แผนการรับ นักศึกษาต้องสอดคล้องกับจำนวนคณาจารย์โดยใช้เกณฑ์ FTES 1:8 ตามเกณฑ์อาจารย์โดยพิจารณาทั้งใน ภาพรวมของอาจารย์ทั้งหมดและจำนวนของอาจารย์ในแต่ละด้าน คือ ด้านพื้นฐานวิชาชีพ ด้านผู้ป่วย ด้าน ผลิตภัณฑ์ และด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร สำหรับหลักสูตรสาขาการบริบาลทางเภสัชกรรมต้องมี จำนวนอาจารย์ปฏิบัติวิชาชีพในแหล่งฝึกต่อนักศึกษาสาขาการบริบาลทางเภสัชกรรมแต่ละชั้นปีตามสัดส่วนที่สภา เภสัชกรรมกำหนด ซึ่งกำหนดสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาไว้ดังนี้

- ปีการศึกษา 2564 – 2567 1:6
- ปีการศึกษา 2568 เป็นต้นไป 1:4

2.2 การวิเคราะห์ผลงานที่ผ่านมาเพื่อประกอบการจัดสรรอัตรากำลัง เป็นการนำผลงานที่ผ่านมา เปรียบเทียบกับผลงานในปัจจุบันและในอนาคต ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร อาจต้องมีการพิจารณาแนวทาง ในการจัดสรรอัตรากำลัง / เกลี่ยอัตรากำลังใหม่ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการ ทำงานตามภารกิจ โดยที่ผ่านมา การพิจารณานุมัติจัดสรรอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ ส่วน

หนึ่งจะพิจารณาจากผลการรับนักศึกษาย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี เนื่องจากการรับนักศึกษาจะมีความเชื่อมโยงกับจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา และการพิจารณาอนุมัติจัดสรรอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการตามหลักเกณฑ์จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่ากับจำนวนอาจารย์ประจำซึ่งจะต้องสอดคล้องกับศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชาซึ่งสามารถนำมาคาดการณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ณ ปัจจุบันและอนาคตได้

2.3 มหาวิทยาลัยจะพิจารณาการจัดสรรอัตราพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ โดยพิจารณาจากอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเต็มเวลา

โดยส่วนงานจะต้องเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณภาระงานสายวิชาการจากจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จำนวนวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษา โดยจะใช้ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนที่เกิดขึ้นจริง
2. จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชานั้น โดยจะคำนวณเฉพาะวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในภาคปกติ

การคำนวณนักศึกษาเต็มเวลา (FTES : Full Time Equivalent Student)

นักศึกษาเต็มเวลา (FTES : Full Time Equivalent Student) หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามเกณฑ์จำนวนหน่วยกิตมาตรฐานของการลงทะเบียน คือ 36 หน่วยกิตต่อปีการศึกษา หรือ 18 หน่วยกิตต่อภาคการศึกษาปกติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 24 หน่วยกิตต่อปีการศึกษา หรือ 12 หน่วยกิตต่อภาคการศึกษาปกติ สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ทั้งนี้ รายวิชาที่นำมาคำนวณเพื่อการวิเคราะห์อัตรากำลังในส่วนของนักศึกษาเต็มเวลาและภาระงานสอนจะคำนวณเฉพาะรายวิชาที่สาขารับผิดชอบในฐานะเจ้าของหลักสูตร จำนวนนักศึกษาหัวจริงที่ลงทะเบียนเรียน จะต้องไม่นำรายวิชาอื่นๆ ที่หลักสูตร/สาขาไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบในการสอนมาคำนวณ และภาระงานสอนดังกล่าวจะต้องเป็นภาระงานสอนหลักสูตรปกติ (ไม่รวมหลักสูตรภาคสมทบ หลักสูตรต่อเนื่อง หรือหลักสูตรที่เป็นโครงการพิเศษ) และเป็นข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการเพิ่มถอนการลงทะเบียน และไม่นับรวมรายวิชาสัมมนา / โครงการงาน / การฝึกงาน / สหกิจศึกษา / ปัญหาพิเศษ / สารนิพนธ์ / วิทยานิพนธ์

ระดับปริญญาตรี

นักศึกษาเต็มเวลา (FTES) ในแต่ละภาคการศึกษา

$$= \text{ผลรวมของ (จำนวนหน่วยกิต} \times \text{จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละวิชา)}$$

18

หรือ

นักศึกษาเต็มเวลา (FTES) ในแต่ละปีการศึกษา

$$= \text{ผลรวมของ (จำนวนหน่วยกิต} \times \text{จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละวิชา)}$$

36

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

นักศึกษาเต็มเวลา (FTES) ในแต่ละภาคการศึกษา

$$= \frac{\text{ผลรวมของ (จำนวนหน่วยกิต} \times \text{จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละวิชา)}}{12}$$

12

หรือ

นักศึกษาเต็มเวลา (FTES) ในแต่ละปีการศึกษา

$$= \frac{\text{ผลรวมของ (จำนวนหน่วยกิต} \times \text{จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละวิชา)}}{24}$$

24

$$\text{จำนวนอาจารย์ที่ควรมี} = \frac{\text{จำนวนนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลา}}{\text{อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาในสาขาวิชานั้น}}$$